

ת"פ 57293/08/16 - מדינת ישראל נגד מתן אל חלה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 57293-08-16 מדינת ישראל נ' חלה(עציר)

בפני כבוד השופט מרדכי לוי

מדינת ישראל על ידי עו"ד גלי חצב, פמת"א (פלילי) המאשימה

נגד

מתן אל חלה על ידי עו"ד שרון קופפר מהסניגוריה הציבורית הנאשם

גזר דין

פתח דבר

1. על-פי הודאתו של הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, בגדרו של הסדר טיעון, הוא הורשע בביצוע העבירה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן: **דרישת נכס באיומים**, לפי סעיף 404 **רישא** לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**").
2. הסדר הטיעון לא התייחס לעונש, אלא רק לתיקון כתב האישום המקורי.
3. לאחר הרשעת הנאשם, שירות המבחן התבקש להגיש תסקיר חובה בנוגע לנאשם - אשר היה בן פחות מ-21 שנים בעת ביצוע העבירה.

עובדות כתב האישום המתוקן

4. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 19.6.16, בסמוך לשעה 00:50, הגיעו א.א. (להלן: "**המתלונן**") וחברו, ב.ב. (להלן: "**החבר**"), לחנות נוחות yellow (להלן: "**החנות**") ברחוב דבורה הנביאה 5 בתל אביב (להלן: "**מקום האירוע**"), רכובים על קטנוע מסוג ג'וירייד 200 אשר בבעלות המתלונן (להלן: "**הקטנוע**").

באותו מועד, בשעה 00:55 לערך, הגיעו הנאשם, אלי ועקנין (להלן: "**אלי**") ואדם נוסף שזהותו אינה ידועה למאשימה (להלן: "**האחר**") למקום האירוע, והתיישבו לצד החבר והמתלונן. הנאשם, אשר הבחין כי המתלונן אוחז בידו קסדה, ביקש את רשותו לקחת את הקטנוע לסיבוב, ונענה בחיוב. הנאשם לקח את הקטנוע לנסיעה ושב למקום בחלוף דקות ספורות.

בהמשך לכך, באותן הנסיבות, הרכיב הנאשם את האחר על הקטנוע, ונסה עמו מהמקום (להלן: "**הנסיעה**"). כמחצית השעה לאחר מכן, חזר הנאשם בגפו למקום האירוע, וצעק לעבר המתלונן: "בוא, בוא, אתה חייב לבוא מהר". המתלונן ניגש לנאשם, ובהוראת הנאשם עלה על הקטנוע. המתלונן שאל את הנאשם מה קרה ולאן מועדות פניהם, ובתגובה השיב הנאשם: "זה לא זמן לשאלות".

משהגיעו לקרבת הקאנטרי קלאב בנווה שרת בתל אביב, עצר הנאשם את הקטנוע וטען בפני המתלונן בכזב כי במהלך הנסיעה הוא נעצר על-ידי המשטרה וכי בעקבות חיפוש שבוצע בקטנוע, ערכו השוטרים חיפוש על גופו ותפסו סמים שאותם התעתד למסור ל"מישהו שלא כדאי להתעסק איתו" (להלן: "**האיש המפחיד**"). הנאשם דרש מהמתלונן ליתן לו כסף על מנת להעבירו לאיש המפחיד, בכוונה לגנבו, ואיים עליו, שלא כדן, שאם לא יעשה כן, האיש המפחיד יגבה ממנו את הכסף בכוח. בהמשך איים הנאשם על המתלונן, שלא כדן, שאם לא ייתן לו כסף, הוא ימסור לאיש המפחיד את הקטנוע, במקום הכסף.

בעקבות איומיו של הנאשם, משך המתלונן סכום של 1,100 ש"ח בשלוש משיכות שונות, משני כספומטים בעיר תל אביב, ומסר אותם לידי הנאשם. לאחר כל משיכה, צעק הנאשם על המתלונן: "זה לא מספיק", והורה למתלונן למסור לו את הקטנוע או להעביר לו סכום כסף גבוה יותר, או העמיד פנים בכזב כי הוא משוחח בטלפון עם האיש המפחיד.

תסקירי שירות המבחן

5. בתסקיר **הראשון** של שירות המבחן, **מיום 3.4.17**, צוין, בין היתר, כי הנאשם הוא רווק כבן 21. טרם מעצרו בתיק הנוכחי, הוא התגורר בדירה שכורה ברמת השרון ועבד כשליח בחברת משלוחים. מסקירת עברו עולה כי בשלב מוקדם הוצא מבית הוריו לפנימיות שונות על רקע קשיים של הוריו לגדלו ובשל התמכרותם לסמים. עוד בינקותו אובחן הנאשם כסובל מתסמונת גמילה והוגדר כ"קטין נזקק". בעודו כבן 12, נפטרו הוריו של הנאשם בזה אחר זה והוחרפו קשייו להשתלב במסגרות הלימודיות, תוך קשיי הסתגלות, בעיות משמעת רבות וכן גילויי אלימות ותוקפנות. הוא נפלט ממסגרות הלימוד ובגיל 16 נלקח תחת חסותו של ראש עיריית רמת השרון דאז, שנרתם לסייע לו תוך שילובו בעבודה במסגרת העירייה במשך כשלוש שנים וקבלת סיוע בשכר דירה, שאפשרו לו להתמקד במאמצי שיקומו. הוא נשר מהשירות הצבאי עקב קשיים כלכליים, עבד כשנה במלון באילת וטרם מעצרו שב לרמת השרון, עבד בעבודות מזדמנות והתקשה לשלם את שכר הדירה.

שירות המבחן ציין כי ממידע שנמסר לו על ידי גורמי הטיפול בהוסטל "החוט המשולש", שאליו הופנה במסגרת הליך המעצר, הנאשם התקשה לעמוד בגבולות הטיפוליים, לקבל סמכות ולהשתלב חברתית, ולאור כך גורמי הטיפול שיתפו בהתרשמותם כי הנאשם אינו מתאים למסגרתם. שירות המבחן התרשם כי הנאשם כן באשר לרגשות החרטה שחש בשל האופן שבו התנהל בהוסטל, אולם ניכר כי הוא מתקשה להבין לעומק את דפוסי המכשילים.

בהתייחס לנסיבות אשר הובילו לעבירה בתיק הנוכחי, הנאשם מסר לשירות המבחן כי נקלע לחובות כלכליים עקב חזרתו למגורים ברמת השרון, ללא עורף משפחתי, ללא קורת גג וללא תעסוקה. לדבריו, הוא מתחרט מאוד עקב הפגיעה במתלונן והוא חש ייאוש עקב מאמצי השיקום שהשקיע ושלא הספיקו כדי להתנהל באופן נורמטיבי וחיובי כפי ששאף, הוא חש רתיעה רבה מן ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו והוא מעוניין לקבל סיוע כדי לשנות דפוסי התנהגותו. שירות המבחן התרשם כי בהתייחסותו של הנאשם לעבירה, בלטו נסיבות חייו הקשות ודפוסי ההישרדותיים אשר פיתח, וכן כי הוא כן באשר לרגשות החרטה אשר חש ביחס לפגיעתו במתלונן וביחס למחיר הגבוה ששילם בגין ההליך המשפטי.

לנגד עיני שירות המבחן עמדו **גורמי סיכוי**, הבאים לידי ביטוי בכך שמדובר בצעיר, אשר במהלך חייו ולפרקים,

התאמץ לגלות כוחות ויכולות, אשר באו לידי ביטוי במאמציו להשתלב בעבודה במסגרת העירייה ולהתמיד בה; וכן כי על אף נסיבות חייו הקשות והיעדר כמעט מוחלט של רשת תמיכה משפחתית, הנאשם התאמץ לנהל אורח חיים נורמטיבי ללא מעורבות פלילית. מנגד, שירות המבחן התייחס גם ל**גורמי הסיכון**. בבואו להעריך את רמת הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק, שירות המבחן לקח בחשבון היעדר מקורות תמיכה ועורף, היעדר הכוונה והדרכה וגורמי הסיכון הנובעים מכך.

שירות המבחן העריך כי לאור נסיבות חייו הקשות, הנאשם זקוק לתהליך טיפולי ולליווי, אשר יסייעו לו לנהל אורח חיים נורמטיבי ותקין, ועל כן המליץ להטיל עליו צו מבחן למשך שנה. לעניין העונש, שירות המבחן לקח בחשבון את גילו הצעיר, נסיבות חייו המורכבות, נזקקותו הטיפולית ושיקולים נוספים שצוינו לעיל, והמליץ, לצד צו המבחן, להטיל עליו של"צ למשך 180 שעות, תוך העדפה של האפיק השיקומי.

6. **ביום 17.8.17** הוגש **תסקיר משלים** בעניינו של הנאשם, לאחר שהדיון בתיק זה נדחה נוכח מעצרו של הנאשם במסגרת תיק אחר - מ"ת 38896-04-17 נושא ת"פ 38860-04-17 (להלן: "**התיק הנוסף**"). ביום 22.5.17 הוגש תסקיר מעצר במסגרת התיק הנוסף, בגין כתב אישום המייחס לו עבירה שעניינה פגיעה כשהעבריין מזוין, מיום 15.4.17. בדיון שהתקיים ביום 5.6.17 הוחלט על הארכת מעצרו עד תום ההליכים.

שירות המבחן נפגש עם הנאשם בבית המעצר "גבעון" ברמלה והוא ביטא את רצונו לפתוח דף חדש ללא מעורבות בפלילים. הוא שלל צריכת סמים לאורך השנים וסיפר כי הוא צורך אלכוהול לעיתים רחוקות במסגרת בילויים. הוא ביטא רצון למעורבות בתחום הוויסות ויכולת השליטה בכעסים.

שירות המבחן התרשם מבחור צעיר, אשר לאורך השנים התמודד עם חוויות מורכבות של נטישה, אובדנים, דחייה והיעדר התייחסות לצרכיו. הוא מתנהל מגיל צעיר באופן עצמאי ותוך חוויה עמוקה של בדידות והיעדר מערכת תמיכה מכוונת ומציבת גבול. למרות קשייו, הוא השקיע מאמץ וגילה בשלבים מוקדמים כוחות לתפקוד יציב יחסית, אך בתקופה האחרונה ניכרת התדלדלות בכוחותיו והדרדרות להתנהגות כוחנית, תוך הפנמה של דפוסים עברייניים וקושי בהצבת גבול פנימי. שירות המבחן התרשם כי בבסיס מעורבותו בעבירה הנוכחית עומדים דפוסים של טשטוש גבולות ושימוש במנגנוני הגנה והישרדות, והוא חוזר על דפוסי התנהגותו.

שירות המבחן ציין כי בניגוד להמלצות בתסקיר הקודם, לאור המצב שנוצר, חומרת העבירה, החזרתיות בביצוע העבירות, גורמי הסיכון ומאפייני אישיותו, שירות המבחן חוזר בו מהמלצתו הקודמת ואין בידיו להמליץ על ענישה שיקומית מחוץ לכותלי הכלא. שירות המבחן המליץ על ענישה מוחשית במקרה זה וכן המליץ להורות לגורמי הטיפול בשב"ס לבדוק אפשרות לשלבו בתכנית טיפולית שיקומית ייעודית, המותאמת לצרכיו בתחום האלימות, במסגרת שירות בתי הסוהר. בשיקולי הענישה המליץ שירות המבחן להתחשב בגילו הצעיר ובימי מעצרו עד כה ובהיותו נתון בתנאים מגבילים וכן **המליץ כי "ריצוי מאסרו יהיה בחופף לתקופת מעצרו"**. כמו כן, הומלץ על הטלת עונש מותנה כגורם התרעה נוסף.

הראיות לעונש

7. במסגרת **ראיות המאשימה** לעונש, הוגש גיליון הרישום הפלילי של הנאשם (**תע/1**), שלפיו יש לו רישומים ישנים ללא הרשעה שבינתיים גם התיישנו; אלא שאין בו עדיין רישום של ההרשעה האחרונה של הנאשם בבית משפט השלום בתיק הנוסף.

כמו כן, הגישה המאשימה את גזר הדין של הנאשם בתיק הנוסף - ת"פ 17-04-38860, שניתן בבית משפט השלום בתל אביב ביום 23.10.17, בגין עבירה מיום 15.4.17 של פגיעה כשהעברין מזוין, לפי סעיפים 334 + 335(א)(1) לחוק, בצירוף הכרעת הדין וכתבי האישום הרלוונטיים (תע/2). במועד האמור ניתנה הכרעת דין משלימה, שבה צורפו 4 תיקים נוספים, הראשון ת"פ 17-03-57461 שעניינו עבירות של תקיפה כדי לגנוב, לפי סעיף 381(א)(2) לחוק, וגניבה, לפי סעיף 384 לחוק; והשלושה האחרים הם פל"א 170137/17 (מיום 16.4.17), פל"א 154237/17 (מיום 8.4.17) ו-פל"א 109915/17 (מיום 11.3.17) בגין הפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק, בגין הפרת "מעצר הבית" בתיק הנדון. בתיק הנוסף (המאוחד) הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שלפיו הנאשם ירצה בגין כל התיקים שאוחדו 9.5 חודשי מאסר בפועל שמנינם מיום מעצרו ב-16.4.17 וכן מאסר מותנה.

מטעם ההגנה לא הוגשו ראיות לעונש.

עיקרי טיעוני המאשימה

8. ב"כ המאשימה עמדה על השיקולים התומכים, לדעתה, בהחמרה בעונשו של הנאשם.

באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירה, ב"כ המאשימה ציינה כי הנאשם פגש במתלונן, לקח את הקטנוע שלו לסיבוב פעמיים, וכשחזר רימה את המתלונן בהצגת מצג שקרי ואיים עליו. למעשה, הוא גרם למתלונן לצאת יחד איתו למסע משיכת כספים במספר כספומטים, כשהמתלונן ביצע 3 משיכות של הכסף והעביר לנאשם 1,100 ש"ח. היא ציינה כי המתלונן הלך לתומו ברחוב, נתקל בהתנהגות ביריונית ואלימה ולא היו לו הכוחות לעמוד בפני דרישות הנאשם. לכן בית המשפט צריך, לטענתה, לקחת בחשבון גם את הפגיעה הנפשית במתלונן שעבר אירוע כזה, וכן היא הפנתה לנזק הכלכלי שנגרם לו, לאחר שנלקח ממנו כסף שלא הושב.

9. ביחס למדיניות הענישה הנהוגה, הפנתה ב"כ המאשימה לפסיקה המתייחסת לענישה בגין העבירה של דרישת נכס באיומים - פסיקה אשר עיקריה יפורטו להלן.

בת"פ (מח' ב"ש) 15-04-3966 **מדינת ישראל נ' אלאעסם** (1.2.2016) (להלן: עניין **אלאעסם**) קבע בית המשפט מתחם ענישה של 6-14 חודשי מאסר בגין עבירה דומה של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 (רישא) לחוק.

בת"פ (מח' נצ') 12-08-13846 **מדינת ישראל נ' בסול** (17.2.2013) (להלן: עניין **בסול**) קבע בית המשפט מתחם ענישה אשר נע בין של"צ לבין שנת מאסר בפועל, בגין עבירה דומה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 (רישא) לחוק, בצירוף עבירות של גניבה לפי סעיף 384 לחוק והפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287(ב) לחוק.

בת"פ (ראשל"צ) 14-07-45350 **מדינת ישראל נ' אלימלך** (20.11.2014) (להלן: עניין **אלימלך**) קבע בית המשפט השלום מתחם ענישה שנע בין 6 חודשי מאסר בפועל שיכול וירוצו בעבודות שירות, לבין 18 חודשי מאסר בפועל, בגין עבירה דומה של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 לחוק, במהלך שוד בנק. סגן הנשיאה (כתוארו דאז), השופט א' הימן, קבע כי מעשהו של הנאשם מבטא, למעשה, עבירת שוד, וגזר עליו, בין היתר, 9 חודשי מאסר בפועל.

על פי הפסיקה דלעיל, לעמדת המאשימה, **מתחם העונש ההולם** בנסיבות תיק זה נע בין 6 חודשי מאסר, שיכול יורצו בעבודות שירות, לבין 14 חודשי מאסר בפועל.

10. בכל הנוגע לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ב"כ המאשימה התייחסה תחילה לתסקירי שירות המבחן, שהוגשו בעניינו של הנאשם. לדבריה, התסקירים אכן מציגים תמונה של נאשם עם נסיבות חיים קשות ויוצאות דופן ויש מקום להתחשב בהן. בעוד שבתסקיר הראשון המליץ שירות המבחן על ענישה שיקומית-טיפולית, הרי שבתסקיר המשלים, שניתן לאחר שהנאשם ביצע עבירה חמורה בתיק הנוסף, לא המליץ שירות המבחן על ענישה שיקומית אלא על ענישה ממשית, אך ביקש להתחשב בגילו הצעיר של הנאשם ועל הימצאותו בתנאים מגבילים וכן המליץ שהמאסר יהיה בחופף לתקופת המעצר.

ב"כ המאשימה ציינה כי יש מחלוקת בין הצדדים בעניין הפרשנות של המלצת שירות המבחן, ולשיטתה כשירות המבחן מבקש להסתפק בימי המעצר, הוא מצוין זאת במפורש, ואילו כאן כוונת שירות המבחן, לדעת המאשימה, הייתה שהחלק שבגינו כבר ישב הנאשם במעצר בתיק זה ינוכה מתקופת המאסר שתוטל עליו בגזר הדין.

מכל מקום, ב"כ המאשימה סבורה כי העונש של הנאשם צריך להיות ממוקם לקראת הרף התחתון של מתחם העונש ההולם, אך לא ברף התחתון. לעמדתה, העונש המתאים הוא בין 8-9 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת המעצר. כמו כן, היא עתרה שבית המשפט יצבור את העונש שיטיל על הנאשם בתיק זה לעונש שנגזר עליו בבית משפט השלום בתיק הנוסף ובעניין זה היא הפנתה ל-ע"פ 8080/12 **מדינת ישראל נ' אולמרט** (6.7.2014) (להלן: "**עניין אולמרט**"), בפסקאות 143-148 לחוות דעתו של כב' השופט ס' ג'ובראן. בנוסף, היא ביקשה להטיל על הנאשם גם מאסר על תנאי ולחייבו בתשלום פיצוי למתלונן.

עיקרי טיעוני ההגנה

11. ב"כ הנאשם עמדה על השיקולים התומכים, לדעתה, בהקלה בעונשו של הנאשם.

ב"כ הנאשם ציינה כי הנאשם היה "בגיר צעיר" במועד ביצוע העבירה. כמו כן, הודגש כי הוא הורשע בעבירת דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 **רישא** לחוק, וזאת לאחר שכתב האישום המקורי תוקן באופן משמעותי, וכעת מדובר, למעשה, בעבירה שהיא בסמכותו של בית משפט השלום והמאשימה היא זו שהתעקשה שהתיק ימשיך להתנהל בבית המשפט המחוזי. עוד היא ציינה כי הנאשם הודה, נטל אחריות וחסך מזמנו של בית המשפט וכן חסך את העדת המתלונן ויתר העדים בתיק. היא הדגישה גם כי הנאשם משוחרר בתיק זה ומעצרו מחדש היה בגין מעורבותו בתיק הנוסף, שבגינו הוא בינתיים כבר נשפט, לאחר שהמדינה הגיעה עמו להסדר טיעון שלקח בחשבון את הרשעתו היחידה ולמעשה הוא משלם את חובו לחברה כעת.

ב"כ הנאשם הוסיפה כי מדובר בבחור צעיר שנסיבותיו הן חריגות באופן יוצא דופן. היא חזרה בעניין זה על הפרטים שצוינו בתסקירי שירות המבחן והדגישה כי עוד בטרם לידתו הוכרז הנאשם כקטין נזקק, ושאלו נפטרה כשהיה בגיל 12 ושנה לאחר מכן נפטר גם אביו, וכן כי התגייס לצבא מתוך רצון כן להיות ככל אזרח במדינה, אך הוא צבר חובות עד שנאלץ לעזוב את השירות הצבאי כדי לעבוד ולממן את חובותיו.

בנוגע לעבירה הנדונה, ב"כ הנאשם ציינה כי אינה מקלה ראש בנסיבותיה, אולם מדובר בעבירה שבנסיבותיה היא ללא כל אלימות פיזית; האיומים היו לטענתה ברף הנמוך והיו בגדר מצג שווא. בנוסף, האירוע היה קצר בזמן, סכום הכסף שבסופו של דבר התקבל לא היה גבוה ולא היה כל שימוש בחפץ כלשהו בעת האיומים. בנוסף,

התלונה הוגשה בחלוף כחודשיים מיום האירוע, ושירות המבחן, אשר שוחח עם המתלונן, ציין בתסקיר את התייחסות המתלונן, שלפיה הוא אינו חושש מהנאשם.

בנוגע להמלצות שירות המבחן, ציינה ב"כ הנאשם כי בתסקיר הראשון מחדש אפריל 2017 שירות המבחן בא בהמלצה חיובית בעניינו של הנאשם. בתסקיר המשלים שירות המבחן אמנם לא בא בהמלצות טיפוליות, בשים לב לכך שהנאשם היה עצור בתיק אחר שבגיניו נדון בינתיים, אך המליץ, לטענתה ולהבנתה, שתקופת מאסרו של הנאשם תהיה, למעשה, זהה לתקופת המעצר.

12. ב"כ הנאשם הפנתה לפסיקה הנוגעת לרמת הענישה, שעיקריה יובאו להלן.

ראשית, היא הפנתה לעניין **בסול**, שאליו הפנתה גם ב"כ המאשימה, שבמסגרתו, כאמור, קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה הנע בין של"צ לבין שנת מאסר בפועל, והוא גזר על הנאשם 200 שעות של"צ וצו מבחן.

בע"פ 4168/09 **פרץ נ' מדינת ישראל** (31.3.2009) דחה בית המשפט העליון את הערעור על הכרעת הדין ועל חומרת העונש בן 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, שהוטל, בין היתר, על נאשם 1 על-ידי בית המשפט המחוזי בגין עבירה דומה של דרישת נכס באיומים ועבירות נוספות.

בת"פ (מח' חי') 3698-11-14 **מדינת ישראל נ' חנונוב** (18.6.2015) קבע סגן הנשיא (כתוארו אז) רון שפירא מתחם ענישה הנע בין של"צ לבין 12 חודשי מאסר בפועל, בגין עבירה דומה של דרישת נכס באיומים, לצד עבירות של גניבה, היזק בזדון והחזקת סכין שלא כדין.

בת"פ (ת"א) 33156-03-15 **פמת"א (פלילי) נ' סלהוב** (6.3.2016) גזר בית משפט השלום על הנאשם, שהורשע בעבירה חמורה יותר של סחיטה באיומים, מאסר למשך חודשיים וחצי שירוצו בדרך של עבודות שירות (זאת, תוך כיבוד הסדר טיעון שכלל גם עתירה משותפת בעניין העונש).

בת"פ (ת"א) 27593-10-14 **פמת"א (פלילי) נ' איבזיאן** (8.12.2014) גזר בית משפט השלום על הנאשם, שהורשע בעבירה חמורה יותר של סחיטה באיומים (בצוותא), מאסר בפועל למשך 4 חודשים (זאת, תוך כיבוד הסדר טיעון "סגור" לעניין העונש, אשר נבע מקשיים ראיתיים).

ב"כ הנאשם טענה כי הפסיקה שאליה הפנתה המאשימה מתייחסת למקרים חמורים יותר מהמקרה דנן. כך, למשל, בעניין **אלאעסם** היה מדובר באיומים בעזרת פטיש; ואילו בעניין **אלימלך** דובר, למעשה, בתיק חמור של ניסיון שוד.

ב"כ הנאשם ביקשה לאמץ את **מתחם העונש ההולם** שנקבע בפסיקה שאליה הפנתה, שלפיה המתחם מתחיל ממאסר מותנה, משל"צ או ממספר חודשים של עבודות שירות ונע עד 12 חודשי מאסר בפועל.

הסניגורית הוסיפה כי היא מקבלת את עמדת המאשימה שלפיה עונשו של הנאשם צריך להיות קרוב לרף התחתון של המתחם. הודגש גם כי הנאשם נמצא כעת במאסר הראשון שלו בתור בגיר צעיר.

ב"כ הנאשם עתרה להסתפק בתקופת המעצר שאותה ריצה הנאשם בגין תיק זה ובכך לאמץ את המלצת שירות המבחן כפי שהיא מבינה אותה. לעניין הפיצוי, היא ציינה כי הנאשם לא יוכל לעמוד בתשלום פיצוי, שכן אין לו אף גורם תמיכה מבחון.

13. **הנאשם** מסר בדבריו בפני בית המשפט כי הוא מצטער על מה שעשה והוא יודע כי קיבל הזדמנות ולא מימש אותה. לדבריו, הוא למד את הלקח והוא מתכוון לצאת ולעשות שינוי, להצליח ולא ליפול.

דין והכרעה

כללי

14. בהתאם לסעיף 40ב לחוק העונשין, **העיקרון המנחה** בענישה הוא **עקרון ההלימה**, דהיינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו.

15. בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק, בקביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בעיקרון המנחה, הוא כאמור **עקרון ההלימה**, ולשם כך יתחשב בית המשפט בפרמטרים הבאים: **הערך החברתי שנפגע** מביצוע העבירה **ומידת הפגיעה** בו, **נסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין, **ומדיניות הענישה** הנהוגה [ראו, למשל, ע"פ 2918/13 **דבס נ' מדינת ישראל**, בפסקה 6 (18.7.2013); ע"פ 8641/12 **סעד נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 18-29 לחוות דעתו של כב' השופט נ' סולברג (5.8.2013); ע"פ 4741/13 **מדינת ישראל נ' נעאמנה**, בפסקה 13 (10.6.2014)].

16. **גזירת העונש המתאים** - בהתאם לסעיף 40ג(ב) לחוק, בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות **נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה**, כמפורט בסעיף 40יא לחוק.

כמו כן, רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי **הרתעה אישית** (סעיף 40ו לחוק) ו**הרתעת הרבים** (סעיף 40ז לחוק), ו**בלבד** שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

17. **חריגה ממתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיפים 40ד-ה לחוק, ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם, בין אם לקולה משיקולי שיקום, ובין אם לחומרה משיקולים של הגנה על שלום הציבור.

מן הכלל אל הפרט

מתחם העונש ההולם

18. **הערכים שנפגעו** מביצוע העבירה במקרה דנן הם ההגנה על קניינו של הפרט, השמירה על בטחון הפרט והציבור והשמירה על הסדר הציבורי.

מידת הפגיעה בערכים האמורים הייתה גבוהה.

19. בית המשפט העליון חזר לא אחת על **מדיניות הענישה המתחייבת, ככלל, בעבירות מסוג זה**, שיהא בה כדי להרתיע את הנאשמים ואת הרבים וכן כדי להגן על שלום הציבור ועל ביטחונו.

כך, למשל, בע"פ 1938/13 **גרבאן נ' מדינת ישראל** (27.2.2014) ציין כב' השופט נ' הנדל, בפסקה 5 לפסק דינו, כי:

"העבירות בהן הורשע המערער - דרישת נכס באיומים... - הן קשות. לרוב הן מכוונות כלפי אנשים תמימים ההולכים להם ברחובה של עיר, או כאלה העובדים לפרנסתם. באמצעות הטלת

אימה ופחד גוזלים אותם עבריינים נכסים וסכומי כסף מבעליהם, שעמלו קשה להשגתם. לפעמים הקורבנות נבחרו בצורה שרירותית ולפעמים במכוון בשל ההנחה שקבוצות אלה או אחרות קלות יותר לניצול. המשותף הוא שהקורבנות "תרמו" לבחירתם בכך שהעזו לצאת מבתיים ולהתייצב במרחב הציבורי כמטיילים, כעוברי דרך או כעובדים לפרנסתם במקום פתוח לציבור. בית המשפט מחויב להגן על הקורבנות ולהטיל ענישה מרתיעה שתסייע במיגור תופעה מעין זו".

כמו כן, בע"פ 5291/12 אבו האני נ' מדינת ישראל (12.11.2012) ציין כב' השופט ס' ג'ובראן:

"לא למותר להדגיש כי המעשה שבו הורשע המערער הוא ביסודו מעשה אלימות. אכן, למתלונן לא נגרם נזק ולא נפגע פיזית ממעשי המערער. יחד עם זאת, איננו דורשים כי תיגרם פגיעה פיזית של ממש כדי להשקיף על מעשה האלימות עצמו כבעל חומרה שמצדיקה פנייה לכלים שמעמיד המשפט הפלילי לרשותנו כדי לנסות ולהילחם בו. האיסורים הפליליים בהקשר זה נועדו למגר אלימות ולהגן על הציבור מפניה על כל צורתיה, הן בביטוייה המילוליים הקשים (אלה שהוגדרו כעבירות פליליות), הן אלה המלווים בפגיעות פיזיות ממש. על כן, במקרים רגילים, מן הראוי לפעול להגשמת תכליתם של האיסורים הנ"ל ולתת ביטוי הולם לאינטרס הציבורי ולאינטרס ההרתעה בשיקולי הענישה של עבירות אלימות".

20. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המקרה דנן מהווה דוגמא לתופעה הפסולה של פגיעה בביטחונם של אזרחים תמימים, שעה שפגיעה זו נעשית בעיבורה של עיר ולעיני עוברים ושבים. התנהלותו של הנאשם מבטאת את החומרה היתרה הגלומה במעשיו: הנאשם איים על המתלונן, הפחיד אותו וגרם לו, תוך שרימה אותו בהצגת מצג שקרי, למשוך ולהעביר לו כספים בסכום כולל של 1,100 ש"ח.

במעשים כגון אלה יש כדי לפגוע באושיות של חברה מתוקנת ולחתור תחת ערכי מוסר בסיסיים.

21. למעשה, כפי שעולה מהפסיקה שאליה הפנו ב"כ שני הצדדים, קיימת פסיקה מגוונת בעניין הענישה הראויה בגין העבירה של דרישת נכס באיומים, ובפסיקה קיים מנעד רחב של עונשים, כשברי כי כל מקרה שונה ממשנהו בנסיבותיו הקונקרטיים.

22. לאחר ששקלתי את מידת הפגיעה הגבוהה בערכים המוגנים, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ואת מדיניות הענישה הנהוגה, באתי לכלל מסקנה כי מתחם העונש ההולם בגין האירוע נושא התיק דנן, **נע בין 5 ל-12 חודשי מאסר בפועל.**

23. בנסיבות המקרה דנא אין מקום לחרוג, לקולה או לחומרה, ממתחם העונש ההולם. על כן, אקדים ואציין כי אין לקבל את עתירת ב"כ הנאשם להסתפק בתקופת המעצר שבה היה הנאשם נתון בגין תיק זה, שהיתה בת כ-4.5 חודשים; ויתרה מזו, כפי שיוטעם בפסקאות 24-25 להלן, אין להסתפק אף ברף התחתון של מתחם העונש ההולם דלעיל.

גזירת העונש המתאים לנאשם

24. במקרה דנא, מצאתי בעניינו של הנאשם נסיבות מקלות אחדות.

ראשית, הנאשם, יליד 1995, היה בן **20.5 בלבד** במועד ביצוע העבירה, דהיינו "בגיר-צעיר".

אמנם, בע"פ 7781/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (25.6.2013) הוטעם כי ל"בגיר-צעיר", מגיל 18 עד גיל 24-22 לכל היותר **ובמיוחד עד גיל 21**, יש על דרך הכלל יכולת פחותה לכלכל בתבונה את מעשיו ולהימנע מלקיחת סיכונים ומפעולה פזיזה, במובחן מבגירים מבוגרים יותר; ולפיכך נקבע שם, בדעת רוב, כי בגזירת עונשו של "בגיר-צעיר" יש להתחשב לקולה במאפייניה הייחודיים של קבוצה זו וליתן משקל רב לשיקול השיקום. **אולם**, בפסיקה מאוחרת יותר הובהר כי "בגיר-צעיר" אינו מעין "מונח קסם" המצדיק כשלעצמו הקלה בעונש וכי כל מקרה ייבחן לגופו, לפי נסיבותיו הקונקרטיות ובהתאם לגיל של הנאשם בעת ביצוע העבירה [ראו: ע"פ 4641/12 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקה 15 (20.11.2013); ע"פ 2357/13 **רוש נ' מדינת ישראל**, בפסקאות י"ח-כ' לפסק-דינו של כב' השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין (6.10.2013); ע"פ 2420/15 **אבטליון נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 20-21 לפסק-דינו של כב' השופט ס' ג'ובראן (29.11.2015); ע"פ 308/16 **נאטור נ' מדינת ישראל** (7.11.2016), בפסקאות 10-11 לפסק-דינו של כב' השופט ס' ג'ובראן; ע"פ 8487/15 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקה 14 לפסק-דינו של כב' השופט צ' זילברטל (8.11.2016)].

נתתי דעתי גם ל**נסיבות חייו הקשות** והחריגות של הנאשם, החל מלידתו ומילדותו, כמפורט בתסקיר שירות המבחן.

בנוסף, הנאשם הודה, **נטל אחריות על מעשיו והביע בבית המשפט חרטה**, שהתרשמתי שהיא כנה.

עם זאת, קיימות **נסיבות אחדות לחומרה**, ובמיוחד **הרשעתו** של הנאשם מיום 23.10.17 **במסגרת התיק הנוסף, שאליו צורפו תיקים אחדים**, גם בגין מעשים שבוצעו לאחר ביצוע העבירה בתיק הנדון; וכן **העובדה שהוא הפר את תנאי "מעצר הבית" שהוטל עליו בתיק הנוכחי**.

נראה אפוא כי **עונשים שהוטלו בעבר על הנאשם לא הרתיעוהו** מלשוב לסורו וכי הנאשם לא ניצל את ההזדמנויות שניתנו לו בעבר; ועל כן, חרף הנסיבות האישיות והמשפחתיות הקשות של הנאשם וחרף הנסיבות המקלות הנוספות הנזכרות לעיל, **יש צורך בענישה שתרתיע בראש ובראשונה את הנאשם עצמו** מלעבור עבירות דומות גם בעתיד.

25. **בנסיבות הכוללות של המקרה דנן** ובשים לב בראש ובראשונה לעקרון **ההלימה** וכן לשיקולי החומרה והקולה הנזכרים בפסקה 24 לעיל, לרבות הצורך בהרתעתו האישית של הנאשם עצמו מלשוב לסורו, החלטתי להטיל על הנאשם, בגין העבירה שבה הורשע בתיק דנן, מאסר בפועל לתקופה המצויה אמנם **בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם, אך לא ברף התחתון של המתחם**.

26. כמו כן, לנוכח חומרת העבירה הנדונה והעדר זיקה בין העבירה נושא תיק זה לבין העבירות נושא התיק הנוסף וכן משיקולים של גמול ושל הרתעה אישית של הנאשם עצמו, יש מקום להורות כי יתרת עונש המאסר שייגזר על הנאשם בגין תיק זה, לאחר ניכוי תקופת המעצר, תרוצה באופן **מצטבר** לעונש המאסר שאותו מרצה הנאשם בגין התיק הנוסף (ראו והשוו לעניין **אולמרט**, בעיקר בפסקה 144 שם).

סוף דבר

27. סוף דבר, אני מטיל בזה על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **6 חודשי מאסר בפועל**. מתקופה זו תנוכה תקופת מעצרו של הנאשם בגין תיק זה החל מיום 21.8.16 ועד ליום 2.1.17.

עונש זה ירוצה **באופן מצטבר** לעונש המאסר בן 9.5 חודשים שהוטל על הנאשם ביום 23.10.17 במסגרת התיק הנוסף - ת"פ 38860-04-17 של בית משפט השלום בתל אביב.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום השחרור מהמאסר, והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור בתקופת התנאי עבירה של דרישת נכס באיומים או של סחיטה;

כמו כן אני מחייב את הנאשם בתשלום פיצוי למתלונן בסך 1,500 ש"ח.

הפיצוי ישולם למתלונן בחמישה תשלומים חודשיים, שווים ורצופים החל מיום 1.3.18 - על פי פרטי המתלונן שתעביר המאשימה למזכירות בית המשפט.

תשומת לב שב"ס מופנית להמלצת שירות המבחן כי הנאשם ישולב במסגרת מאסרו בהליך טיפולי.

זכות ערעור תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ה' כסלו תשע"ח, 23 נובמבר 2017, במעמד הצדדים.

**מרדכי
לוי,
שופט**